

3. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / за ред. Я. Калакури. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022.

4. Кривда Н. Чому важливо говорити про ідентичність в умовах війни. 2024. 17 берез. URL: <https://www.identity.org.ua/nataliia-kryvda-chomu-vazhlyvo-hovorytypro-identychnist-v-umovakh-viiny>.

МАКОГОНЧУК Наталія Віталіївна,
доцент кафедри психології, педагогіки
та соціально-економічних дисциплін
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
кандидат педагогічних наук, доцент
ЧЕРНЯВСЬКИЙ
Олександр Віталійович,
курсант Національної академії
Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Однією з головних складових процесу становлення миру і стабільності в будь-якому суспільстві, а також у світі загалом, є проблема формування та існування національних і глобальних ідентичностей. Феномен ідентичності вказує на сприйняття безпеки та загроз через персоніфікацію себе та іншого. Інший становить загрозу або можливу причину невпевненості.

Вивчення національної ідентичності з точки зору безпеки зумовлене сучасними соціально-політичними реаліями, міжнародними конфліктами, кризами та війнами. Від усвідомлення населенням необхідності функціонування державних і міждержавних утворень, а також власного місця в них, значною мірою залежить архітектура національної та міжнародної безпеки. Значення національної ідентичності для безпеки сучасних держав не можна недооцінювати, оскільки саме від її характеру та змісту значною мірою залежить майбутнє держави, а також особливості розвитку суспільних відносин між різними соціальними, етнічними, політичними та релігійними групами населення.

Одним із перших наслідків ідентичності держав у конструктивістському сенсі для досліджень безпеки є подальше зміцнення вестфальських цінностей,

таких як кордони, територіальна цілісність національної ідентичності та ментальні межі суспільств.

Від того, чи ідентифікує населення свої інтереси з державою, або ж сприймає її як перешкоду для реалізації культурних, мовних, релігійних, економічних чи політичних потреб, безпосередньо залежить територіальна цілісність країни, рівень суспільної консолідованості, стабільність внутрішніх взаємовідносин, довіра до державних інституцій, а також визначеність суспільства щодо власного майбутнього розвитку [1]. Більшість негативних процесів у сфері національної безпеки держав Європи та Північної Америки виникає саме внаслідок криз національної ідентичності. Прикладами таких явищ є етномовний сепаратизм у Канаді та Бельгії, регіоналізаційні процеси у Великій Британії, міграційні виклики, характерні для країн Європи, Північної Америки та Росії, чеченський конфлікт у Російській Федерації, а також провал проєкту Європейської конституції. Усі ці події значною мірою є результатом криз національних та глобальних ідентифікаційних проєктів.

Сучасна наука трактує поняття «ідентичність» як усвідомлення людиною власної сутності, походження та належності до певного етносу або народу. Ідентичність справедливо розглядається як ключовий цивілізаційний і соціокультурний атрибут нації, що формується на основі спільної історії, мови, традицій, звичаїв і цінностей. Вона виступає нематеріальним чинником, який об'єднує людей, формує почуття гордості, приналежності та відповідальності за долю власної держави. Термін «ідентичність» широко використовується у політичних, психологічних та юридичних науках, зокрема в контексті політичної та національної ідентичності, де спільнота виступає як колективний суб'єкт із власною унікальною ідентифікацією [2]. Водночас громадяни проживають у державі задля реалізації спільних інтересів, намірів і цілей, що підсилює роль ідентичності у формуванні стабільного суспільства та забезпеченні національної безпеки. Вагомий позитивний досвід у формуванні ціннісних орієнтирів молоді як основи національної ідентичності було напрацьовано ще у довоєнний період. Зокрема, діяльність Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Серце до серця», Національної скаутської організації України «Пласт», Національної організації скаутів України, Всеукраїнського громадського центру «Волонтер», ВМГО «Соціальна ініціатива» та ВМГО «Демократичні ініціативи молоді» сприяла формуванню правової культури, громадянської відповідальності та національної свідомості серед молоді, що є важливим чинником зміцнення української ідентичності та національної безпеки [3].

Отже, національна ідентичність важлива для безпеки країни, бо вона допомагає людям відчувати себе частиною держави і жити мирно. Якщо ідентичність слабка, виникають конфлікти та проблеми, а якщо її підтримувати, це зміцнює країну і допомагає людству розвиватися.

Список використаних джерел

1. Сладкий Д. Національна ідентичність як фактор національної та міжнародної безпеки. *Політичний менеджмент*. 2008. № 2 (29). С. 110–119. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/sladkyi_natsionalna.pdf.
2. Іваненко О. М. Політичні аспекти національної безпеки України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Політологія». 2023. Вип. 44. С. 45–53. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/download/23802/21677/>.
3. Горінов П. В. Становлення національної ідентичності українців як основа національної безпеки української держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 14–19. URL: http://lsej.org.ua/10_2022/2.pdf.

МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна,
доцент кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», кандидат
педагогічних наук, доцент;
ГУДАНИЧ Наталія Миколаївна,
викладач кафедри дошкільної
педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
доктор філософії у галузі освіти

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ІСТОРИЧНІ СМИСЛИ ТА СВІТОГЛЯДНІ ВИКЛИКИ

У сучасних умовах цифровізації та глобалізаційних процесів проблема збереження й розвитку української ідентичності набуває особливої актуальності. Стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво змінює способи комунікації, трансляції культурних цінностей і формування суспільної свідомості, що безпосередньо впливає на національну самосвідомість та світоглядні орієнтири особистості й суспільства загалом. Українська ідентичність, сформована на основі історичної пам'яті, мови, культури та національних традицій, у цифрову епоху постає перед новими